

Rapport

Boeien of niet boeien?

Over het gebruik van transportboeien en de rechten van verdachten op het politiebureau.

Oordeel

Op basis van het onderzoek vindt de Nationale ombudsman de klacht over de politiechef van de regionale eenheid Oost-Brabant deels gegrond.

Datum: 10 juli 2017

Rapportnummer: 2017/078

SAMENVATTING

De Nationale ombudsman heeft dit rapport geschreven na klachten van een aantal advocaten van een advocatenkantoor dat veel Roemeense cliënten vertegenwoordigt. Roemenen zijn veelal in beeld bij de politie in het kader van mobiel banditisme. Een voorbeeld hiervan is het in groepsverband plegen van winkeldiefstal op steeds andere plaatsen in het land. De advocaten hebben bij de politie en de Nationale ombudsman klachten neergelegd over het onnodig gebruik van handboeien bij een aanhouding. Daarnaast hebben de advocaten hun zorgen geuit over het niet respecteren van bepaalde rechten van een verdachte wanneer deze naar een politiebureau wordt overgebracht en wordt ingesloten.

De Nationale ombudsman heeft gezien dat de advocaten in totaal 199 klachten bij verschillende politie-eenheden hebben neergelegd, die nagenoeg allemaal raakvlakken hebben met het bovenstaande. De Nationale ombudsman heeft daarop besloten om in vier klachten een rapport te schrijven, zodat duidelijk wordt op welke wijze de Nationale ombudsman tegen deze klachten aankijkt. Toekomstige klachten die met dit onderwerp samenhangen zal de Nationale ombudsman beoordelen aan de hand van dit rapport.

Uit het onderzoek naar het gebruik van handboeien komt naar voren dat ondanks dat de betrokken ambtenaren allen verklaren dat zij niet standaard handboeien gebruiken, er kennelijk toch een algemeen beeld heerst dat het boeien nodig is omdat Roemeense verdachten zich trachten te onttrekken aan hun aanhouding. De Nationale ombudsman benadrukt daarom nogmaals dat iedere aanhouding in dit kader op zichzelf staat en een individuele afweging vraagt of handboeien nodig zijn. Het uitgangspunt is tenslotte niet boeien, tenzij. In het rapport komt de Nationale ombudsman in twee van de drie gevallen tot het oordeel dat het boeien gelet op de omstandigheden gerechtvaardigd was.

Daarnaast oordeelt de Nationale ombudsman dat de politie een ingeslotene actief moet laten weten dat hij een derde mag informeren. Hij hoeft niet zelf te kunnen bellen. Als het informeren het opsporingsonderzoek schade kan toebrengen, kan dit (gemotiveerd) achterwege blijven. De Nationale ombudsman achtte deze klachten deels gegrond.

De politie moet een vertaling van een bevel tot inverzekeringstelling overhandigen als de verdachte de Nederlandse taal niet goed beheerst. Dat geldt ook wanneer de advocaat of de tolk die informatie al mondeling heeft gegeven. Het oordeel luidde gegrond.

Tot slot dient de politie zich ervan bewust te zijn dat zij een beëdigde tolk gebruikt. Dit kan alleen anders zijn in geval van spoed. In het proces-verbaal moet de politie motiveren waarom zij geen beëdigde tolk heeft gebruikt. In sommige gevallen zal de tolk daarnaast ook een verklaring omtrent gedrag moeten tonen. De klachten waren deels gegrond.

In het toetsingskader dat verderop in het rapport is opgenomen heeft de Nationale ombudsman achter elkaar gezet wat de uitgangspunten zijn waar de politie zich aan hoort te houden.

AANLEIDING ONDERZOEK

Advocatenkantoor Popescu uit Amsterdam heeft bij alle politie-eenheden en de Nationale ombudsman aandacht gevraagd voor een structureel probleem waar zij in hun praktijk tegenaan lopen. Het advocatenkantoor behartigt op regelmatige basis de belangen van verdachten met een niet Nederlandse afkomst. Hun clientèle bestaat veelal uit Roemenen die de Nederlandse taal niet of nauwelijks machtig zijn. Om de taalbarrière te beslechten maakt de politie gebruik van telefonische tolken voor de voorgeleiding, het verhoor en de inverzekeringstelling. Daarnaast maken vertalers een vertaling van het bevel tot inverzekeringstelling. Hiertoe maakt de politie gebruik van een gecontracteerd vertaalbureau.

In de praktijk van het advocatenkantoor blijkt dat de ingezette tolk niet altijd een beëdigde tolk is, terwijl dit wel zo is voorgeschreven. De vertaling van het bevel tot inverzekeringstelling wordt niet altijd overhandigd, evenmin als de folder waarin de rechten van de verdachte zijn opgenomen en die in diverse talen beschikbaar is. Ook is het volgens het advocatenkantoor voor de verdachte niet altijd mogelijk om een derde te informeren over de aanhouding.

Advocatenkantoor Popescu heeft hierover 199 klachten ingediend bij de politie (en 1 bij de Koninklijke Marechaussee). De Nationale ombudsman heeft naar aanleiding van deze klachten samen met twee vertegenwoordigers van de politie diverse gesprekken gevoerd met twee advocaten van het betreffende advocatenkantoor. Daarin hebben de advocaten toegelicht welk belang zij hebben bij het indienen van de klachten. Dit heeft ertoe geleid dat binnen de Nationale politie aandacht is gevraagd voor deze in de vorige alinea genoemde onderwerpen met als resultaat dat de werkwijze verandert. Dit heeft vorm gekregen door via de managementlijn, het aanschrijven van de hulpofficieren van justitie en een publicatie in het politieblad Blauw aandacht te vragen voor de juiste inzet van tolken en vertalers en het meegeven van een folder in de eigen taal met de rechten van de verdachte. Binnen een jaar zal de politie een tolkliaison introduceren, die de schakel zal zijn tussen de politieteams en het Politiedienstencentrum. Ook zal de Nationale politie bij de nieuwe aanbestedingsronde aandacht vragen voor een efficiëntere werkwijze voor het vertalen van de variabele delen van het bevel tot inverzekeringstelling (zoals bijvoorbeeld de omschrijving van het strafbare feit).

ONDERWERP VAN ONDERZOEK

In dit rapport staan klachten van vier Roemenen over de politie-eenheid Oost-Brabant centraal. De klachten betreffen de hiervoor aangehaalde vormvereisten en het gebruik van handboeien ten behoeve van het vervoer naar het politiebureau. De Nationale ombudsman heeft deze klachten gebundeld onderzocht en geeft daarover in dit rapport een oordeel. Het eerste deel ziet op het gebruik van handboeien, het tweede op de vormvereisten.

KLACHT

De heren N., C. Pe. en Po. zijn op diverse dagen voor strafbare feiten aangehouden door verschillende politieambtenaren van de politie-eenheid Oost-Brabant.

- Zij klagen erover dat ambtenaren van de politie-eenheid Oost-Brabant hen zonder noodzaak hebben geboeid nadat zij zijn aangehouden.
- Daarnaast klagen de heren N. en C. erover dat zij niet in de gelegenheid zijn gesteld om een derde in kennis te stellen van hun insluiting.
- Vervolgens klagen de heren N., Pe. en Po. erover dat zij geen vertaling van het bevel tot in verzekeringstelling hebben ontvangen.
- Voorts klagen de heren Pe. en Po. erover dat de politie gebruik heeft gemaakt van een niet-beëdigde tolk.
- Tot slot klaagt de heer N. erover dat hij niet in de gelegenheid is gesteld om een advocaat te consulteren.

BEVINDINGEN EN BEOORDELING T.A.V. HET GEBRUIK VAN HANDBOEIEN

Vier cliënten van het advocatenkantoor hebben klachten ingediend over het gebruik van handboeien ten behoeve van het vervoer naar het politiebureau. Dit betreft drie aanhoudingssituaties. Deze worden hieronder per aanhouding beschreven en beoordeeld.

Wettelijk kader

Het is een vereiste van behoorlijkheid dat de overheid grondrechten van burgers respecteert. Het aanleggen van handboeien, vormt een inbreuk op het recht op persoonlijke vrijheid en het recht op lichamelijke integriteit en mag - zoals de Nationale ombudsman reeds in eerdere rapporten heeft geoordeeld - geen automatisme zijn. In wet- en regelgeving is geregeld in welke gevallen de overheid een burger zijn vrijheid mag beperken. Op grond van artikel 22 van de Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke Marechaussee en andere opsporingsambtenaren kan een politieambtenaar een aangehouden verdachte ten behoeve van het vervoer handboeien aanleggen. Dit mag alleen gebeuren als dit noodzakelijk is vanwege vluchtgevaar of gevaar voor de veiligheid van de betrokken persoon, de politieambtenaar of derden. Zie onder Achtergrond voor de tekst van de genoemde artikelen.

Voor de keuze om al dan niet tot het aanleggen van handboeien over te gaan, is er – binnen het kader van de eerder genoemde Ambtsinstructie – een afwegingsruimte van de betrokken politieambtenaar. De betrokken ambtenaar moet in een specifiek geval de afweging maken of de aanwezige veiligheidsrisico's het aanbrengen van de boeien naar redelijk inzicht rechtvaardigen; hem komt de ruimte toe om de omstandigheden van de situatie en de persoon van de verdachte te beoordelen.

Handboeiengebruik bij aanhouding 1 (in een fastfoodrestaurant) (N.)

Uit het proces-verbaal van aanhouding blijkt het volgende

De heer N. werd samen met de heer Pr. verdacht van plegen van diefstal bij kledingzaak X. op 24 maart 2014. Een beveiligiger van een nabijgelegen warenhuis was gewaarschuwd door zijn collega's van kledingzaak X. Hij had N. en Pr. door middel van het doorgegeven signalement herkend op de camerabeelden en was ze gevolgd om te kijken waar ze heen gingen. Hij wist de ter plaatse gekomen politieambtenaren te vertellen dat hij beide mannen het fastfoodrestaurant in had zien gaan en wees hen daar aan. Zij zaten op de eerste verdieping aan aparte tafels, een paar meter bij elkaar vandaan. Een van hen (Pr.) had een tas met goederen en een geprepareerde tas en koffer bij zich en had een beker op tafel staan. De politieambtenaren, een agente en twee mannelijke stagiairs, hebben de twee mannen aangehouden. De heer N. klaagt erover dat hij vervolgens geboeid is overgebracht naar het politiebureau.

Visie van de politie

Politieambtenaar P.

Politieambtenaar P. verklaarde tijdens de interne klachtbehandeling dat zij als stagebegeleider met twee studenten op de melding had gereageerd. In het fastfoodrestaurant hebben zij N. en Pr. aangesproken in het Nederlands en het Engels, maar deze begrepen hen niet, of deden alsof zij hen niet begrepen toen hun werd verteld dat zij verdacht werden van winkeldiefstal.

Zij verklaarde verder dat haar bekend is dat in de stad dagelijks groepen Roemenen aanwezig zijn die zich schuldig maken aan georganiseerde misdaad. Het is volgens haar ook algemeen bekend dat deze mensen, na de aanhouding of staande houding, ervandoor gaan als ze de kans zien om te ontsnappen. Dit was volgens haar ten aanzien van N. ook zeer aannemelijk. Ze waren immers al eerder voor de beveiligiger op de vlucht gegaan, lichtte zij tegenover de Nationale ombudsman toe. Het boeien was daarom een bewuste keuze die zij conform de Ambtsinstructie (zie Achtergrond) hadden gemaakt. Er was volgens haar namelijk sprake van vluchtgevaar.

Een andere reden om tot boeien over te gaan was om te voorkomen dat de verdachten de buit kwijt zouden maken of aan een ander zouden kunnen geven tijdens een eventuele vlucht, aldus de politieambtenaar tegenover de Nationale ombudsman.

Daarnaast moesten ze met drie personen twee verdachten aanhouden, hetgeen betekende dat zij zich moesten opsplitsen. Zij was bovenaan de trap van het fastfoodrestaurant blijven staan en had zich zo opgesteld tussen de twee aangehouden personen met de bedoeling dat als een van de twee zou weggelopen of vluchten zij er direct achteraan kon gaan. Als dat was gebeurd, hadden ze een probleem gehad met de controle over de andere verdachte. Dus ook die situatie dwong hen om de handboeien te gebruiken, aldus P. Zij merkte daarbij nog op dat Roemenen in het algemeen niet op een fysieke wijze een bedreiging vormen. Ze houden zich wat dat betreft wel redelijk in.

Tegenover de Nationale ombudsman verklaarde politieambtenaar P. nog dat de stagiairs beiden naar een van de verdachten waren toegelopen om hen aan te houden. Zij kon zich herinneren dat een van hen de heer N. heeft geboeid. Ze meende dat beide collega's met hun ruggen naar elkaar toe hadden gestaan, zodat ze niet konden zien wat de ander deed en dus niet konden communiceren over de aanhouding en het boeien.

Ze konden aan de reactie van de verdachten niet zien wat ze van plan waren. Het is voor haar geen standaard werkwijze om Roemeense verdachten te boeien. Dat hangt van de omstandigheden af.

P. merkte nog op dat het voor haar niet uit had gemaakt dat ze met stagiairs de aanhouding verrichtte. Zij waren al een tijdje met de opleiding bezig en hadden al best wat ervaring op straat.

Tot slot gaf ze aan dat ze zich meende te herinneren dat de beveiliging wegging toen zij de verdachten overbrachten naar de politieauto's.

De politiechef

De politiechef achtte de klacht ongegrond en volgde daarbij het advies van de klachtencommissie. Volgens de klachtencommissie was het gezien de omstandigheden noodzakelijk dat de politieambtenaren de handboeien gebruikten. De betrokken ambtenaren bevonden zich namelijk in een complexe situatie. Samen met twee stagiairs diende de politieambtenaar twee verdachten aan te houden. Daarnaast merkte de klachtencommissie op dat zij er mee bekend is dat de binnenstad van Eindhoven op grote schaal last heeft van georganiseerde misdaad en dat de politie de methode die hierbij gebruikt wordt steeds meer doorziet. Gelet op de ambtshalve bekendheid van de betrokken ambtenaren met het gegeven dat verdachten zich geregeld (trachten te) onttrekken aan hun staande- of aanhouding, was de klachtencommissie van mening dat het aanleggen van de handboeien niet onrechtmatig of onbehoorlijk was.

De politiechef bleef bij zijn eerder ingenomen standpunt tijdens het onderzoek van de Nationale ombudsman. De politiechef verwees ook naar de regelgeving over het gebruik van handboeien en de individuele afweging die de betrokken politieambtenaar daarin vervolgens maakt (zie Achtergrond). De politiechef liet weten dat de politie in het hele land ervaring heeft opgedaan met Roemeense verdachten. Over het algemeen kan daarbij worden gesteld dat deze verdachten bij betrapting op heterdaad regelmatig proberen te vluchten voor winkelpersoneel, alsmede proberen te vluchten nadat aanhouding door de politie heeft plaatsgevonden. Van geweldgebruik, evenals van verzet of wederspanning, door deze verdachten is niet gebleken, aldus de politiechef.

Ten aanzien van deze klacht overwoog de politiechef dat de heer N. al met een andere verdachte op de vlucht was geslagen voor een (winkel)beveiliging en dat het aannemelijk was dat beiden opnieuw zouden weglopen. Verder was volgens de politiechef bij beide politieambtenaren bekend dat deze verdachten proberen een aanhouding te voorkomen

door ervandoor te gaan. Toen de verdachten door de politieambtenaren werden aangesproken, gaven zij geen reactie en lieten zij niet blijken de politieambtenaren te hebben begrepen. De politiechef vond het dan ook begrijpelijk dat de politieambtenaren de heer N. hebben geboeid.

De Nationale ombudsman stelde de politiechef nog een aantal vragen over mobiel banditisme of mobiele bendes, waarnaar de klachtencommissie eerder had verwezen. De politiechef liet weten dat de definitie hiervan de volgende is. "Een mobiele (rondtrekkende) dadergroep is een vereniging van daders die zich stelselmatig verrijken middels vermogenscriminaliteit of fraude [...; N.o.], een breed scala aan operaties uitvoeren en internationaal actief zijn"¹.

De politie kent geen speciale werkwijze voor het omgaan met verdachten die zich schuldig maken aan mobiel banditisme. Dat een rechtens van zijn vrijheid beroofde persoon binnen de reikwijdte van de definitie van mobiel banditisme valt, heeft geen invloed op het gebruik van handboeien. Ook heeft het vallen binnen deze categorie geen invloed op het inschatten van de kans op vluchtgevaar of verzet tegen de aanhouding. Onder andere het gedrag van de aangehouden verdachte geeft in beide gevallen de doorslag, aldus de politiechef. In deze situaties leek er inderdaad sprake te zijn geweest van mobiel banditisme, maar dat is in beginsel niet de reden geweest om de verdachte te boeien, beantwoordde de politiechef de laatste vraag van de Nationale ombudsman.

Visie van de advocaat

De advocaat voert aan dat uit het proces-verbaal van aanhouding niet blijkt dat zijn cliënt zich verbaal heeft verzet, of op een andere wijze heeft geweigerd mee te werken aan zijn aanhouding. Het enkele feit dat N. buiten de winkel is aangehouden, is volgens hem geen grond om vluchtgevaar na aanhouding aannemelijk te achten. Ook heeft N. zich geenszins agressief uitgelaten jegens de betrokken ambtenaren. Er bestond volgens de advocaat ten tijde van de aanhouding dan ook geen gevaar voor N., de betrokken ambtenaren of derden. Voor het boeien bestond dus geen noodzaak.

De advocaat voegde tijdens het onderzoek van de Nationale ombudsman aan zijn standpunt toe dat in tegenstelling tot wat de politie had verklaard, de heer N. niet op de vlucht was geweest voor de beveiliging van het warenhuis. De beveiliging was achter N. aangegaan en N. was zich niet bewust geweest van de beveiliging en heeft ook niet geprobeerd weg te vluchten van hem. Dit staat ook zo in het proces-verbaal van aanhouding, aldus de advocaat.

Daarnaast voerde de advocaat aan dat politieambtenaar P. op zo'n strategische plek stond dat zij direct achter een vluchtende verdachte aan had kunnen gaan, mocht een van hen ervandoor willen gaan. Dit was volgens de advocaat niet voor de hand liggend, omdat N. zich niet tegen de aanhouding verzette.

¹ Publicatie van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) van 7 december 2016, Over grenzen op dievenpad; een onderzoek naar de facilitering van mobiele bendes (Cahier 2016-8) p. 15. (Zie Achtergrond)

Beoordeling van het handboeien gebruik bij aanhouding 1

De Nationale ombudsman is in zijn algemeenheid van oordeel dat het vluchten voor een winkelbeveiligder na ontdekking van diefstal een belangrijke aanwijzing is dat een verdachte er nogmaals vandoor zal willen gaan op het moment dat de daadwerkelijke aanhouding door de politie plaatsvindt. Hij heeft immers al kort daarvoor door zijn gedrag kenbaar gemaakt dat hij een aanhouding wilde voorkomen.

Uit het door alle partijen geschetste verhaal blijkt dat de beveiligers van kledingzaak X de heer N. en de heer Pr. ervan verdachten dat zij kleding hadden gestolen. Uit de stukken blijkt niet dat zij zelf achter hen aan zijn gegaan. Wel blijkt dat zij een collega van een warenhuis hebben geïnformeerd. Deze heeft op basis van het gegeven signalement de mannen op de camerabeelden van het warenhuis teruggevonden. Hij is ze vervolgens gevolgd naar het fastfoodrestaurant. Daar trof de politie hen op aanwijzen van de beveiligder aan, gezeten aan twee verschillende tafeltjes. Een van hen had een drinkbeker voor zich staan en een geprepareerde tas en een koffer onder de tafel. De ander had niets bij zich en niets op tafel staan.

Uit deze omschrijving van de gebeurtenissen en de genoemde omstandigheden kan de Nationale ombudsman niet afleiden dat de twee verdachten daadwerkelijk op de vlucht zijn gegaan voor de beveiligder(s) en dat zij het op een rennen hebben gezet om de beveiligers af te schudden. Het komt op de Nationale ombudsman eerder over dat zij zich uit de voeten hebben gemaakt voordat zij staande gehouden konden worden door de beveiligers om zo een aanhouding te voorkomen, en dat zij in het fastfoodrestaurant hebben gewacht tot de kust veilig was. De Nationale ombudsman kan dus niet concluderen dat N. op de vlucht is geslagen voor de beveiligder(s).

Eenmaal in het fastfoodrestaurant gaf N. op het moment van de aanhouding er geen blijk van dat hij vrijwillig mee wilde gaan naar het bureau. Hij deed alsof hij niets begreep van wat de politie tegen hem zei in het Nederlands en Engels en dat hem ook niet duidelijk was wat de politie van hem wilde. Meewerken aan een aanhouding is niet verplicht, maar dat maakt het wel onduidelijk voor de politie om in te schatten wat iemands vervolgstap zal zijn. De politie zal dus een inschatting maken op basis van wat er kort daarvoor is gebeurd en de houding van de verdachte op het moment van de aanhouding. Die individuele inschatting kan dan in het nadeel van de verdachte uitpakken. In dit geval heeft dit ertoe geleid dat hij is geboeid wegens vluchtgevaar.

De Nationale ombudsman is er niet van overtuigd dat er in deze situatie sprake was van vluchtgevaar. Er was immers geen aanleiding aan te nemen dat N. kort daarvoor op de vlucht was geslagen, dus het eerdere gedrag gaf geen aanleiding om vluchtgevaar aan te nemen. Het gedrag in de eetgelegenheid gaf evenmin reden om aan te nemen dat N. wilde vluchten. Bovendien was de enige uitgang, de trap, geblokkeerd door een van de betrokken ambtenaren. Daarnaast was de beveiligder nog in de buurt, die in geval van een vluchtpoging naar alle waarschijnlijkheid zijn medewerking aan de aanhouding zou hebben verleend.

Gezien het geschetste gedrag en de genoemde omstandigheden waren er onvoldoende feiten en omstandigheden aanwezig op grond waarvan er sprake was van mogelijk vluchtgevaar of gevaar voor hemzelf, de politieambtenaren of derden. Naar het oordeel van de Nationale ombudsman heeft de politie door het aanleggen van handboeien het vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat grond- en mensenrechten worden gerespecteerd, in dit geval het recht op persoonlijke vrijheid en op lichamelijke integriteit, onvoldoende gerespecteerd.

De onderzochte gedraging is dan ook niet behoorlijk.

Handboeiengebruik bij aanhouding 2 (naast een terras in de binnenstad) (C.)

Uit het proces-verbaal van aanhouding blijkt het volgende

De heer C. werd op 23 april 2014 aangehouden wegens diefstal van een zonnebril uit een warenhuis. Een beveiligiger van dat warenhuis was C. achterna gelopen door de stad. Ondertussen was de politie gewaarschuwd en een politieauto kwam ter plaatse. Een van de politieambtenaren stapte uit en ging samen met de beveiligiger achter C. aan. De andere politieambtenaar reed door en wist naast C. te komen rijden en sommeerde hem te stoppen. Hieraan gaf C. gevolg waarna ook de andere politieambtenaar en de beveiligiger ter plaatse kwamen. C. is op straat aangehouden en geboeid naar het politiebureau overgebracht. Over dit gebruik van handboeien klaagt de heer C..

Visie van de politie

Politieambtenaar H.

Politieambtenaar H. verklaarde tijdens de interne klachtbehandeling dat zij een melding kregen van genoemde beveiligiger met het verzoek een verdachte aan te houden. Hij wees hen een weglopende/wegrennende man aan. Zij was uit de auto gestapt en was op volle snelheid over een terras gerend om hem te pakken te krijgen. Haar collega was net even eerder bij de man en hield hem ter plaatse. De verdachte, C., wilde weten wat er aan de hand was en wilde verder lopen, in elk geval wilde hij weg van hen. In eerste instantie had C. een zonnebril afgegeven, maar het kon ook zijn dat zij deze na een oppervlakkige fouillering hadden aangetroffen, of dat deze zichtbaar was geweest. Zij concludeerde dat C. er tussenuit wilde gaan, omdat de man niet stil bleef staan en omdat hij op de vlucht was gegaan voor de beveiligiger. Dat was voor haar voldoende om hem de boeien om te leggen. Er was sprake van vluchtgevaar.

Politieambtenaar U.

Politieambtenaar U. verklaarde in de interne klachtenprocedure dat hij was doorgereden nadat zijn collega samen met de beveiligiger de verdachte rennend achterna was gegaan. Hij was als eerste bij de man aangekomen en had hem aangesproken. Hij lichtte tegenover de Nationale ombudsman toe dat hij was uitgestapt en hem heeft verteld dat hij was aangehouden en dat hij bij de auto moest blijven staan, zodat hij met hem kon praten. Hij meende dat hij hem om zijn identiteitsbewijs had gevraagd, omdat hij dat altijd doet. Als hij die gegevens controleert, wil hij zicht houden op de verdachte. Daarom wil hij

dat deze blijft staan. Hij had hem daarom heel duidelijk gemaakt met woord en gebaar dat hij bij de auto moest blijven staan. U. heeft wel twee of drie keer gezegd: "Blijf nou eens stilstaan.". De verdachte draaide wat en stond niet stil, hij was onrustig en bleef continu nerveus gedrag vertonen. Hij liep toch van de auto weg.

Zijn collega kwam, samen met de beveiligger, niet lang daarna ter plaatse. Ook kwamen er omstanders bij. Hij heeft toen samen met zijn collega de afweging gemaakt de verdachte te boeien vanwege vluchtgevaar. Zij kregen door zijn gedrag en door het weglopen bij de beveiligger de indruk dat deze man weg wilde gaan. Hij wilde niet het risico nemen dat als de verdachte er daadwerkelijk vandoor zou gaan, zij erachteraan zouden moeten rennen door de binnenstad heen. Ook niet met een beveiligger die op de achtergrond stond.

Hij lichtte toe dat hij een afweging maakt om over te gaan tot het gebruik van handboeien op basis van het gedrag en de situatie tijdens de aanhouding. Het is voor hem zeker geen automatisme om te boeien, omdat er sprake moet zijn van een noodzaak. Daarvan was volgens hem in deze zaak sprake, omdat de verdachte bij de auto wegliep, terwijl heel duidelijk was wat U. hem had opgedragen.

Tot slot merkte U. op dat hij bekend is met mobiel banditisme, maar dat hij daarmee geheel geen rekening had gehouden in zijn handelen. C. is hetzelfde behandeld als iedere andere verdachte, aldus U.

De politiechef

De politiechef volgde ook in deze klacht het advies van de klachtencommissie. Hij achtte de klacht ongegrond. De klachtencommissie overwoog dat de heer C. op de vlucht was gegaan voor de beveiligger. Toen de betrokken ambtenaren en de beveiligger bij C. kwamen, was hij zeer onrustig waarmee hij de indruk wekte dat hij weg wilde. Daarom was er volgens de klachtencommissie een noodzaak om C. voorzien van handboeien over te brengen naar het politiebureau.

Ook tijdens het onderzoek van de Nationale ombudsman handhaafde de politiechef zijn standpunt. Voor het algemene standpunt van de politiechef verwijst de Nationale ombudsman naar hetgeen hierover bij aanhouding 1 is genoemd. De politiechef voegde nog toe dat hij het begrijpelijk vond dat C. was geboeid wegens vluchtgevaar, omdat de politieambtenaar hem voldoende duidelijk had gemaakt dat hij moest blijven staan en hij desondanks weg liep.

Visie van de advocaat

De advocaat voert aan dat uit het proces-verbaal van aanhouding niet blijkt dat zijn cliënt zich verbaal heeft verzet, of op een andere wijze heeft geweigerd om mee te werken aan zijn aanhouding. Het enkele feit dat C. op de openbare weg is aangehouden is op zichzelf geen grond om vluchtgevaar na aanhouding aannemelijk te achten. Tevens bleef C. stilstaan nadat politieambtenaar U. dit aan hem sommeerde. C. heeft zich geenszins agressief uitgelaten jegens de betrokken ambtenaren. Er bestond ten tijde van de

aanhouding volgens de advocaat dan ook geen gevaar voor C., de betrokken ambtenaren of derden. Voor het boeien bestond dus geen noodzaak.

De advocaat benadrukte tijdens het onderzoek van de Nationale ombudsman dat in het proces-verbaal van aanhouding staat dat de beveiligers C. achterna was gelopen, niet dat hij achter hem aan was gerend. C. had dan ook op geen enkel moment geprobeerd om te vluchten, aldus de advocaat.

Beoordeling van het handboeiengebruik bij aanhouding 2

Zoals de Nationale ombudsman hiervoor overwoog is het weglopen voor een winkelbeveiligers in zijn algemeenheid een belangrijke aanwijzing dat een verdachte er even later weer vandoor zal willen gaan. In deze zaak werd de verdachte volgens het proces-verbaal eerst alleen gevolgd door een winkelbeveiligers, maar later ook door een politieambtenaar. Hij is gestopt op het moment dat hij door een andere politieambtenaar met de auto werd ingehaald.

In het proces-verbaal van aanhouding staat niets vermeld over achter de verdachte aan rennen door de betrokken ambtenaar. Evenmin staat vermeld dat de verdachte onrustig gedrag vertoonde en niet bleef stilstaan. Dat hebben de politieambtenaren tijdens de klachtbehandeling wel verklaard. De Nationale ombudsman acht het, ondanks dat het niet in het proces-verbaal staat, wel aannemelijk dat de politieambtenaar rennend achter de verdachte is aangegaan. Hetzelfde geldt voor het onrustige gedrag van verzoeker. De verklaringen zijn hierover namelijk eenduidig. Daarnaast is van belang te realiseren dat het proces-verbaal wordt gebruikt om verantwoording af te leggen over de rechtmatigheid van de aanhouding. Dat betekent dat sommige details niet zijn opgenomen. Wanneer vervolgens over de aanhouding wordt geklaagd, volstaat het proces-verbaal van aanhouding niet om volledige duidelijkheid te verschaffen. Op dat moment kan een verklaring van de betrokken ambtenaren uitkomst bieden.

Dat neemt niet weg dat de Nationale ombudsman van oordeel is dat het kort vermelden van bepaalde relevante informatie in het proces-verbaal van aangifte, of in een proces-verbaal van bevindingen, de wijze van aanhouding van meet af aan duidelijker maakt en derhalve wenselijk is.

Gezien het voorgaande acht de Nationale ombudsman het bestaan van vluchtgevaar aannemelijk. Naar het oordeel van de Nationale ombudsman heeft de politie door het aanleggen van handboeien het vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat grond- en mensenrechten worden gerespecteerd, in dit geval het recht op persoonlijke vrijheid en op lichamelijke integriteit, voldoende gerespecteerd.

De onderzochte gedraging is dan ook behoorlijk.

Handboeiengebruik bij aanhouding 3 (de auto met een defect achterlicht) (Pe. en Po.)

Uit het proces-verbaal van bevindingen blijkt het volgende

De heren Pe. en Po. werden op 22 mei 2014 bij toeval aangehouden wegens diefstal. Zij reden op dat moment in een auto waarvan een achterlicht defect was. Een politieauto reed achter hen. Na een check van het kenteken in het politiesysteem, bleek dat degene op wiens naam de auto stond, bekend stond bij de politie i.v.m. eerdere gevallen van diefstal. De politieauto gaf met het transparant aan dat de auto moest stoppen. Hieraan gaven de inzittenden geen gevolg. De politie gaf daarop na een aantal meters kort een blauw lichtsignaal waarna de auto wel stopte. Op het moment dat de politieambtenaren de mannen aanspraken op het achterlicht, zagen zij diverse tassen van kledingzaken op de achterbank liggen. In de door een van de verdachten (bestuurder Pe.) geopende kofferbak troffen zij geprepareerde tassen aan. Daarop zijn beide heren aangehouden en geboeid meegenomen naar het politiebureau. Het gesprek vond op verzoek van Pe. plaats in het Duits. Over het gebruik van de handboeien hebben Pe. en Po. een klacht ingediend.

Visie van de politie

Politieambtenaar B.

Politieambtenaar B. verklaarde in de interne klachtbehandeling dat hij en zijn collega de auto voor hen eerst een stopteken hebben gegeven, maar dat de auto gewoon doorreed. Het duurde wel heel lang voordat ze reageerden. Uiteindelijk hebben zij geluidssignalen gebruikt om ze te laten stoppen. Tegenover de Nationale ombudsman lichtte hij toe dat zij de indruk hadden gekregen dat de auto voor hen niet van zins was om te stoppen, terwijl de inzittenden volgens hen wel door moesten hebben gehad dat zij dat van hen verlangden. Daardoor kreeg de controle van het voertuig, nadat ze eenmaal waren gestopt, iets meer lading. De politieambtenaren hadden zich afgevraagd wie erin de auto zat en of het veilig was.

Het contact met de mannen was eerst redelijk toen zij over het achterlicht spraken, gaf B. aan. Ondertussen zagen zij op de achterbank tassen van een of meer warenhuizen liggen. Daar heeft zijn collega vragen over gesteld en dat leidde ertoe dat een van de mannen de kofferbak opende. Daar troffen zij geprepareerde tassen aan en goederen die kennelijk van diefstal afkomstig waren. Zij hebben de mannen op dat moment aangemerkt als verdachten. Daarna veranderde hun gedrag en werd de sfeer onprettig. De mannen spraken onderling in een taal die zij niet spraken en het leek erop of zij op verhitte wijze met elkaar spraken. Ze konden op deze wijze alles met elkaar bespreken; het kon over de situatie of over de politieambtenaren gaan. B. verklaarde dat zij met twee politieambtenaren waren om twee verdachten aan te houden, wat op zich al risicovol was, maar deze niet te volgen communicatie gaf nog meer risico voor hun veiligheid. Zij hebben daarom besloten om de mannen te boeien ter voorkoming van gevaar. Ze hadden al wel om assistentie gevraagd van een extra eenheid om een van de verdachten naar het bureau te vervoeren, maar in een buitengebied kan het wel een minuut of vijf

duren voordat die er is. Dat duurde voor hen te lang. Ze wilden niet het risico lopen dat de verdachten ervandoor zouden gaan, dus dat hebben ze niet afgewacht.

Het is volgens B. een feit van algemene bekendheid dat mensen in zulke situaties regelmatig vluchten. Hij had het zelf meegemaakt dat in dit soort situaties mensen eerst lijken mee te werken en daarna in de auto tijdens het vervoer volledig losgaan.

B. verklaarde voorts dat hij zijn handboeien in verhouding vrij weinig gebruikt. Hij maakt een goede en bewuste afweging of het kan en welk nut het gebruik van boeien heeft. In dit geval was er in zijn ogen sprake van bijzondere omstandigheden die het gebruik rechtvaardigden.

Politieambtenaar Co.

Politieambtenaar Co. verklaarde tijdens de interne klachtprocedure dat de sfeer tijdens het gesprek met de inzittenden van de auto niet echt prettig was. De mannen gedroegen zich onrustig. Zij stonden op dat moment met twee politieambtenaren en twee verdachten. Als de mannen hadden willen vluchten, dan konden zij weinig uitrichten, aldus Co. Ze hebben mede daarom een eenheid erbij gevraagd. Die waren echter nog niet ter plaatse en zij heeft toen met haar collega overlegd en besloten handboeien aan te leggen. Dit was op grond van het voorkomen van risico voor hun veiligheid en het voorkomen van de mogelijke vlucht van de verdachten. De situatie dwong hen om te boeien.

Zij verklaarde verder dat het algemeen bekend is dat personen die onrustig worden of zijn, opstandig kunnen worden. Zeker gezien het feit dat ze onderling spraken in hun eigen taal en daarin van alles konden afspreken zonder dat zij hen verstonden, was zij van mening dat artikel 22 van de Ambtsinstructie (zie Achtergrond) volledig toepasbaar was. Daar hebben ze dan ook naar gehandeld.

De politiechef

De politiechef nam ook in deze laatste klacht het advies van de klachtencommissie over. Hij achtte de klacht ongegrond. De klachtencommissie haalde in deze zaak weer aan dat de betrokken ambtenaren ambtshalve bekend zijn met het gegeven dat verdachten zich geregeld (trachten te) onttrekken aan hun staande- of aanhouding. Daarom is de klachtencommissie van mening dat het aanleggen van de handboeien niet onrechtmatig of onbehoorlijk was. Daarnaast stelde de klachtencommissie vast dat de betrokken ambtenaren zich in een zeer complexe situatie bevonden. Zij moesten met twee man sterk twee verdachten aanhouden. Dan ligt het in de rede dat de handboeien zijn gebruikt.

Ook tijdens het onderzoek van de Nationale ombudsman handhaafde de politiechef zijn standpunt. Voor het algemene standpunt van de politiechef verwijst de Nationale ombudsman naar hetgeen hierover bij aanhouding 1 is genoemd. De politiechef voegde toe dat de verdachten een aantal straten lang niet reageerden op het stopteken van de politieauto achter hen en dat zij pas stopten na het geven van een geluidssignaal. Het onderlinge verhitte gesprek tussen de twee mannen gaf een onrustige en onvoorspelbare sfeer. Daarbij speelde voor de politieambtenaren de omgeving waar men zich bevond een rol (een buitengebied waarbij assistentie langer op zich laat wachten). De

politieambtenaren wilden niet het risico lopen dat de aangehouden verdachten ervandoor zouden gaan, hetgeen al eerder bij Roemeense verdachten was gebeurd. De politieambtenaren hebben duidelijk gemaakt dat er een weloverwogen keuze is gemaakt om tot het gebruik van de handboeien over te gaan, besloot de politiechef.

Visie van de advocaten

De advocaten voeren aan dat uit de processen-verbaal van aanhouding niet blijkt dat Pe. en Po. zich verbaal hebben verzet, of op een andere wijze hebben geweigerd mee te werken aan hun aanhouding. Het enkele feit dat zij niet direct stopten toen politieambtenaren Co. en B. het stopteken gaven is volgens hen op zichzelf geen grond om vluchtgevaar na aanhouding aannemelijk te achten. Pe. en Po. hebben vervolgens aan alle verzoeken van de betrokken ambtenaren voldaan, waaronder het verzoek in de auto te kijken. Pe. en Po. hebben zich geenszins agressief uitgelaten jegens de betrokken ambtenaren. Er bestond ten tijde van de aanhouding dus geen gevaar voor Pe. en Po, noch voor de betrokken ambtenaren of derden. Voor het boeien was volgens de advocaten dan ook geen noodzaak.

De advocaat benadrukte tijdens het onderzoek van de Nationale ombudsman dat beide inzittenden het stopteken niet hadden gezien. Volgens het proces-verbaal van bevindingen hebben de politieambtenaren al enkele meters na het geven van het stopteken een blauw lichtsignaal gegeven, waarna de bestuurder de auto tot stilstand bracht. Dit is in tegenstelling tot wat politieambtenaar B. verklaarde, namelijk dat het wel erg lang duurde voordat de bestuurder reageerde.

Daarnaast gaf de advocaat aan dat het feit dat de auto niet direct was gestopt op zich geen grond is om aan te nemen dat er sprake is van vluchtgevaar.

Tot slot liet de advocaat weten dat niets eraan in de weg had gestaan, toen de mannen verhit met elkaar in een vreemde taal zouden hebben gesproken, om in het Duits te vragen wat er aan de hand was of om te proberen ze in de Duitse taal tot bedaren te brengen. De taalbarrière kon volgens hem geen reden zijn om tot het gebruik van transportboeien over te gaan.

Beoordeling van het handboeiengebruik bij aanhouding 3

In deze zaak is het van belang dat de politieauto enkele minuten lang achter de auto met verdachten heeft aangereden, terwijl een van de politieambtenaren het kenteken checkte. Op het moment dat de politieauto een stopteken gaf in verband met een defect achterlicht hebben de mannen daar niet direct aan voldaan. Volgens het proces-verbaal van bevindingen zaten er enkele meters tussen het signaal via het transparant en het daarop gegeven blauwe lichtsignaal. Op dat signaal reageerde de bestuurder wel direct.

De politieambtenaren geven tijdens de klachtbehandeling aan dat het feit dat de auto voor hen niet direct is gestopt (het duurde wel erg lang), ervoor had gezorgd dat zij zich zijn gaan afvragen waarom de mannen niet reageerden en wie er in de auto zat. Zij vroegen zich af of het wel veilig was. Het eerste contact was redelijk, maar de sfeer veranderde naar onprettig. De mannen gedroegen zich onrustig. Beide politieambtenaren

verklaarden verder dat de twee verdachten onderling in een vreemde taal spraken. Een van hen geeft aan dat het gesprek op een verhitte wijze leek plaats te vinden. Deze details blijken niet uit het proces-verbaal van bevindingen, maar de Nationale ombudsman gaat er op basis van de verklaringen vanuit dat dit gesprek wel op deze wijze heeft plaatsgevonden.

Wanneer op het moment van de aanhouding de stemming omslaat en de verdachten in een onbekende taal in een verhitte woordenwisseling belanden, kan de Nationale ombudsman zich voorstellen dat dit het gevoel van onveiligheid voedt. Het valt namelijk niet in te schatten wat de verdachten op dat moment met elkaar bespreken en wat zij van plan zijn. De advocaat stelt dat de politieambtenaren de mannen in het Duits hadden kunnen vragen waarover zij spraken, of hadden kunnen proberen om hen rustig te krijgen. De Nationale ombudsman ziet in dit geval echter geen rol weggelegd voor de politie om de pittige reactie op de aanhouding in te dammen. De verdachten zijn zelf verantwoordelijk voor de reactie die hun gedrag kan opwekken bij de politie. Door het gevoel van onveiligheid te versterken heeft hun gedrag ertoe geleid dat de politieambtenaren hebben overwogen handboeien te gaan gebruiken. Gelet op het feit dat assistentie nog wel even op zich kon laten wachten en zij met twee politieambtenaren tegenover twee verdachten stonden, kan de Nationale ombudsman zich voorstellen dat de politieambtenaren op dat moment zijn overgegaan tot het aanbrengen van de handboeien.

Wanneer het voorgaande in onderling verband wordt gezien, zijn er voldoende feiten en omstandigheden op grond waarvan er sprake is van mogelijk vluchtgevaar of gevaar voor de veiligheid van de verdachten of van de betrokken politieambtenaren. Naar het oordeel van de Nationale ombudsman heeft de politie door het aanleggen van handboeien het vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat grond- en mensenrechten worden gerespecteerd, in dit geval het recht op persoonlijke vrijheid en op lichamelijke integriteit, voldoende gerespecteerd.

De onderzochte gedraging is dan ook behoorlijk.

BEVINDINGEN EN BEOORDELING T.A.V. DE VORMVEREISTEN

Dit gedeelte van het rapport ziet op de klachten t.a.v. het recht van een verdachte om een derde in kennis te stellen van zijn insluiting; het verstrekken van een vertaling van het bevel tot inverzekeringstelling; het verstrekken van een folder met de rechten van een verdachte opgesomd in een begrijpelijke taal en het gebruik van een beëdigde tolk.

Recht om een derde in kennis te stellen (de heer N. en de heer C.)

Wettelijk kader

In artikel 27 van de Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke marechaussee en de buitengewoon opsporingsambtenaar (verder: Ambtsinstructie) is geregeld dat een opsporingsambtenaar derden (een familielid of huisgenoot) zo spoedig mogelijk moet informeren over een insluiting. Dit is niet nodig als het strafrechtelijk onderzoek hiermee wordt geschaad (zie Achtergrond).

Klachten

De heren N. en C. klagen erover dat de politie hun het recht heeft onthouden om een familielid of huisgenoot op de hoogte te stellen van hun insluiting. Zij zijn (tijdens hun in verzekeringstelling) onvolledig geïnformeerd over dit recht.

Daarnaast waren er volgens hen geen beletsels om hen dit recht te laten uitoefenen. Het informeren van een familielid of huisgenoot had het strafrechtelijk onderzoek volgens hen niet geschaad.

Voor zover wel sprake was van zodanig beletsel, zijn zij van mening dat de politie dit uitsluitend kan tegenwerpen tijdens de eerste zes uur dat een verdachte wordt opgehouden voor onderzoek.

Ten slotte heeft een van de advocaten opgemerkt dat hun cliënten het recht hadden om zélf een familielid of huisgenoot op de hoogte te stellen.

Uit de processen-verbaal blijkt het volgende

In het proces-verbaal van in verzekeringstelling van de heer N. staat dat de politie hem heeft gewezen op zijn recht om de consulaire post van zijn land in kennis te laten stellen over de insluiting, zijn mededelingen over te brengen en consulaire bijstand te vragen. De heer N. heeft verklaard geen gebruik te willen maken van dit recht.

Uit de processen-verbaal van aanhouding en voorgeleiding i.v.m. aanhouding van de heer C. staat niets opgenomen over het recht om de consulaire post van zijn land in kennis te laten stellen. Evenmin staat hierin informatie over de mogelijkheid om een derde te informeren over de aanhouding.

Visie van de politie

Politieambtenaren

De betrokken ambtenaar in dossier N. verklaarde dat hij N. niet heeft gevraagd of hij een derde op de hoogte moest stellen van zijn aanhouding. Hij was op dat moment niet op de hoogte van deze verplichting. Hij stelde dat deze verplichting pas ingaat op het moment dat de verdachte daarom verzoekt. Als N. het hem had gevraagd, had hij het verzoek geweigerd omdat het strafrechtelijk onderzoek zich daartegen verzette. Er was hier volgens hem sprake van mobiel banditisme en als een verdachte iemand van de groep zou informeren, zou deze sporen en de buit weg kunnen maken. Daar was het onderzoek niet bij gebaat.

De betrokken ambtenaar in de zaak C. verklaarde dat hij de heer C. heeft verteld dat hij de ambassade of het consulaat op de hoogte kon stellen. Hiervan had C. afstand gedaan. Als C. hem op dat moment had verzocht om een derde van zijn vrijheidsbeneming in kennis te stellen, of hem dat zelf te laten doen, had hij dat zeker geweigerd. Volgens de betrokken ambtenaar maakte de verdachte duidelijk deel uit van een groep die zich bezighoudt met mobiel banditisme. De heer C. had met zo'n telefoontje een mogelijke medeverdachte op de hoogte kunnen stellen van de gang van zaken. Het belang van de strafvordering verzette zich volgens hem dus tegen het recht van de verdachte tot het hebben van contact met derden.

De klachtencommissie en de plaatsvervangend politiechef

Het advies en oordeel luidde in beide klachten hetzelfde.

De klachtencommissie heeft geconstateerd dat niet blijkt dat N. en C. hebben aangegeven iemand in kennis te willen stellen van hun insluiting. Dit had volgens de klachtencommissie, indien zij dat hadden gewenst, wel op hun weg gelegen.

De plaatsvervangend politiechef heeft zich op basis van de klachtrapporten op het standpunt gesteld dat gezien de toedracht de strafbare feiten waarvan de heer N. en de heer C. werden verdacht, het in kennis stellen van een derde van hun aanhouding niet aan de orde was. Om die reden hoefde hen die gelegenheid niet te worden geboden. Hij verklaarde de klachten op dit punt ongegrond.

Beoordeling

Informereren over recht derde in kennis te stellen

De Nationale ombudsman vindt het belangrijk dat de overheid goede informatie verstrekt. Dit houdt in dat zij verplicht is de burger gevraagd en ongevraagd alle informatie te geven over handelingen en besluiten die de burger kunnen raken. Zij is daarbij servicegericht en stelt zich actief op om de informatie die van belang is tijdig op eigen initiatief te geven.

In artikel 27 van de Ambtsinstructie staat niet dat een verdachte geïnformeerd moet worden over zijn recht om een derde in kennis te stellen. Indien een verdachte niet op de hoogte is van dat recht, kan hij daar echter ook geen beroep op doen, waardoor het recht zinloos wordt. De Nationale ombudsman is dan ook van oordeel dat de politie ingeslotenen actief moet informeren over het recht om een derde in kennis te stellen. Dit kan onder meer door het uitreiken van de 'Salduz'-folder. Deze is ook beschikbaar in de Roemeense taal.

In deze twee zaken heeft de politie noch de heer N. noch de heer C. geïnformeerd over de mogelijkheid een derde te bellen over de insluiting.

De onderzochte gedraging is in zoverre dan ook niet behoorlijk.

Bezwaren tegen het informeren van derden i.v.m. het strafrechtelijk belang

De Nationale ombudsman vindt dat de overheid haar handelen en besluiten duidelijk aan de burger moet uitleggen en motiveren. Daarbij geeft zij aan op welke wettelijke bepalingen de handeling of het besluit is gebaseerd, van welke feiten zij is uitgegaan en hoe zij rekening heeft gehouden met de belangen van burgers. Deze motivering moet voor de burger begrijpelijk zijn.

Uit het politie- en klachtdossier blijkt dat de politie van oordeel is dat het strafrechtelijk onderzoek zich verzette tegen het informeren van een familielid of huisgenoot. De vrees bestond dat er meer verdachten waren dan de op dat moment aangehouden personen. Het verwachte negatieve effect bij het in kennis stellen van een familielid of huisgenoot was dan ook het uitwissen van sporen en/of het wegmaken van gestolen zaken.

De Nationale ombudsman is van oordeel dat de politie zich met deze motivering in redelijkheid op het standpunt heeft kunnen stellen dat het in kennis stellen van een familielid of huisgenoot het belang van het onderzoek in dit geval kon schaden. De Nationale ombudsman vindt wél dat de politie haar motivering duidelijk aan de heren N. en C. had moeten uitleggen. Uit het politie- en klachtdossier blijkt niet dat dit is gebeurd.

De onderzochte gedraging is in zoverre dan ook niet behoorlijk.

Bezwaren tegen het informeren van derden gedurende langere termijn

De Nationale ombudsman vindt het belangrijk dat de overheid om haar doel te bereiken een middel kiest dat niet onnodig ingrijpt in het leven van de burger en dat in evenredige verhouding staat tot dat doel.

Uit de Nota van Toelichting bij de Ambtsinstructie, in samenhang gelezen met de artikelen 62 en 76 Sv, blijkt dat zowel tijdens de inverzekeringstelling als tijdens de voorlopige hechtenis maatregelen in het belang van het onderzoek genomen kunnen worden, zodat een derde niet geïnformeerd hoeft te worden over de insluiting (zie Achtergrond). De Nationale ombudsman ziet daarom geen grond voor het door de advocaat gestelde uitgangspunt dat de politie het belang van het onderzoek uitsluitend kan tegenwerpen tijdens de eerste zes uur dat een verdachte wordt opgehouden voor onderzoek.

De onderzochte gedraging is in zoverre dan ook behoorlijk.

Zélf in kennis stellen derde

De Nationale ombudsman vindt het belangrijk dat de overheid om haar doel te bereiken een middel kiest dat niet onnodig ingrijpt in het leven van de burger en dat in evenredige verhouding staat tot dat doel.

In artikel 27 van de Ambtsinstructie staat uitdrukkelijk dat de ambtenaar degene is die de derde op de hoogte stelt. De Nationale ombudsman vindt dat de politie niet onevenredig ingrijpt in het leven van een verdachte door deze niet zelf in de gelegenheid te stellen

een derde in kennis te stellen van de insluiting. Het doel van dit artikel, het wegnemen van mogelijke ongerustheid bij familieleden of huisgenoten, wordt hiermee immers bereikt.

De onderzochte gedraging is in zoverre dan ook behoorlijk.

Het ontbreken van een vertaling van het bevel tot inverzekeringstelling (de heer N., de heer Pe. en de heer Po.)

Wettelijk kader

In artikel 59 Sv zijn de regels omtrent de inverzekeringstelling opgenomen. Hieruit blijkt dat de verdachte van deze inverzekeringstelling onverwijld een afschrift moet krijgen. Het bevel tot inverzekeringstelling moet zijn vertaald als het gaat om een verdachte die het Nederlands onvoldoende beheerst (zie Achtergrond).

Klacht

De heren N., Pe. en Po. klagen erover dat de politie geen, in een voor hen begrijpelijke taal, vertaald afschrift heeft overhandigd van het bevel tot inverzekeringstelling. Hierop hadden zij wel recht en daarom hebben zij geen gelijkwaardige rechtsgang genoten.

Uit de processen-verbaal blijkt het volgende

In de processen-verbaal van inverzekeringstelling staat dat de betrokken ambtenaren gebruik hebben gemaakt van een tolk om met hen te communiceren over de aanhoudingen en inverzekeringstellingen. In de processen-verbaal is te lezen dat zij een afschrift van het bevel tot inverzekeringstelling hebben uitgereikt. Uit dit bevel blijkt in elke zaak dat de politieambtenaar een afschrift hiervan zowel aan hen als hun advocaat heeft verstrekt. Uit deze stukken blijkt niet of dit afschrift is opgesteld in de Roemeense taal.

Visie van de politie

Politieambtenaren

De politieambtenaar in dossier N. verklaarde dat hij een vertaalopdracht had gegeven aan het tolkenbureau om het bevel tot inverzekeringstelling te vertalen in het Roemeens. Hij heeft deze vertaling per e-mail ontvangen. Hij meende daarom dat hij dit bevel aan N. had overhandigd, maar hij wist dat niet meer zeker. Een in het Nederlands opgesteld bevel tot inverzekeringstelling had hij zeker uitgereikt.

De betrokken ambtenaar die in de dossiers van Pe. en Po. de voorgeleiding had verricht verklaarde dat hij geen schriftelijke vertaling van de stukken die ertoe doen aan Pe. en Po. had uitgereikt. Dit was voor hem een leermoment. Hij gaf aan dat noch de verdachten, noch de advocaten in het afsluitende gesprek dat werd vertaald door de tolk, vragen hadden gesteld over de vertaling van de stukken.

De plaatsvervangend politiechef

De plaatsvervangend politiechef onthield zich van een oordeel over de klacht van N., omdat niet met zekerheid was komen vast te staan dat het bevel in het Roemeens was uitgereikt. Indien dit niet zou zijn gebeurd, zou de klacht gegrond zijn geweest. Hij achtte de klachten van Pe. en Po. gegrond.

Beoordeling

De Nationale ombudsman vindt het belangrijk dat de overheid een burger actief informatie verschaft over handelingen en besluiten die de (procedurele) belangen en procedurele kansen van een burger kunnen raken.

De Nationale ombudsman stelt dat het goed mogelijk is dat de heren N., Pe. en Po. van de tolk en hun advocaat hebben begrepen waarom zij zijn aangehouden en in verzekering zijn gesteld en wat daarvan de consequenties waren. Dat neemt niet weg dat de politie, zoals wettelijk in artikel 59 Sv is voorgeschreven, een vertaald afschrift van het bevel tot in verzekeringstelling aan hen had moeten overhandigen. Uit de dossiers van Pe. en Po. blijkt dat dit niet is gebeurd. In de zaak van de heer N. is niet met zekerheid komen vast te staan dat dit is gebeurd en daarom gaat de Nationale ombudsman ervan uit dat deze vertaling niet is uitgereikt.

De onderzochte gedragingen zijn in zoverre dan ook niet behoorlijk.

Het gebruik van een niet-beëdigde tolk (de heer Pe. en de heer Po.)

Wettelijk kader

In artikel 28 van de Wet beëdigde tolken en vertalers (Wbtv) staat vermeld dat de politie verplicht is gebruik te maken van beëdigde tolken of vertalers. Van deze verplichting kan de politie afwijken als er sprake is van spoed en er geen beëdigde tolk of vertaler beschikbaar is, of er niemand voor die taal in het register is opgenomen. In dat geval kan de politie gebruikmaken van een niet-beëdigde tolk of vertaler, die op de Uitsluitingslijst kan staan. In het openbaar register van het Bureau Wbtv staan de tolken en vertalers die zijn ingeschreven als beëdigd (Register) of (nog) niet-beëdigd (Uitsluitingslijst) tolk of vertaler.

In het Besluit Wbtv is uitgewerkt onder welke voorwaarden tolken en vertalers op de Uitsluitingslijst geplaatst kunnen worden. Zo moeten zij voldoen aan de vereiste taalvaardigheidscompetenties en dienen zij te beschikken over een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG).

Wanneer de politie gebruikmaakt van een niet-beëdigde tolk, moet de politie in het proces-verbaal opnemen wat de reden daarvoor is. Tolken en vertalers die niet geregistreerd zijn, moeten een recente VOG overleggen (zie Achtergrond).

Klacht

De heren Pe. en Po. klagen erover dat de politie tijdens de voorgeleiding, de aanhouding en de inverzekeringstelling gebruik heeft gemaakt van niet-beëdigde tolken. Tijdens de aanhouding is in het Duits gesproken, welke taal zij volgens de advocaat slechts gebrekkig spreken.

Uit de processen-verbaal blijkt het volgende.

In de processen-verbaal van aanhouding van de heer Pe. en de heer Po. staat dat tijdens de aanhouding in de Duitse taal is gesproken. Op het moment dat een van de betrokken ambtenaren de bestuurder Pe. om zijn rijbewijs vroeg, had de heer Pe. in het Duits aan hem gevraagd of hij de Duitse taal sprak, waarna het gesprek in het Duits plaatsvond.

In de processen-verbaal van voorgeleiding i.v.m. de aanhouding staat dat de politieambtenaar met de heer Pe. en de heer Po. sprak in de Roemeense taal. Daarbij maakten zij gebruik van een tolk in die taal via de tolktelefoon. Deze tolk heeft het registratienummer 3248.

In de processen-verbaal van voorgeleiding i.v.m. de inverzekeringstelling staat vermeld dat de betrokken ambtenaar gebruik heeft gemaakt van een tolk. De taal, naam en het registratienummer staan niet vermeld.

*Visie politie***Politieambtenaren**

De politieambtenaar die de voorgeleiding i.v.m. de aanhouding van Pe. en Po. verrichtte verklaarde dat hij gebruik had gemaakt van een tolk van het tolkenbureau Concorde. Zij leveren aan de politie volgens hem altijd een beëdigde tolk. Op het moment dat hij een tolkenummer en een naam die daarbij hoort heeft ontvangen, gaat hij ervan uit dat het allemaal goed is geregeld en vraagt hij niet meer of de beëdiging wel goed is.

De politieambtenaar die de voorgeleiding i.v.m. de inverzekeringstelling van Pe. en Po. had verricht verklaarde dat hij de naam van de tolk niet in het proces-verbaal had vermeld, omdat hij die op dat moment niet had opgeschreven of had gevraagd. Dat betekende volgens hem niet dat het geen beëdigde tolk zou zijn geweest. Hij had namelijk gebruik gemaakt van een tolk van Concorde, een bureau dat volgens hem alleen gebruik maakt van beëdigde tolken.

De plaatsvervangend politiechef

De plaatsvervangend politiechef achtte de klacht ongegrond. Hij volgde het advies van de klachtencommissie die overwoog dat de politie altijd gebruik maakt van hetzelfde tolkencentrum Concorde en dat zij alleen gebruik maakt van beëdigde tolken. Gelet op het wederzijdse vertrouwen tussen de politie en Concorde achtte de klachtencommissie het niet wenselijk om een aangewezen tolk te controleren op de beëdiging. De klachtencommissie had dan ook geen enkele reden om te twijfelen aan de beëdiging van de tolk.

Concorde

De Nationale Politie maakt, conform een aanbesteding, gebruik van de tolkdiensten van vertaalbureau Concorde. Volgens deze website probeert het bureau voor zover mogelijk beëdigde tolken in te zetten voor de politie. Echter, indien er geen beëdigd tolk voor een taal beschikbaar is, wijkt het uit naar tolken op de Uitwijkljst (zie Achtergrond).

Check inschrijving betrokken tolken in het Register

De Nationale ombudsman heeft Bureau Wbtv gevraagd naar de registratie van de tolk met registratienummer 3248. Het blijkt dat deze tolk van 12 januari 2010 tot en met 11 januari 2015, en dus ten tijde van de voorgeleiding i.v.m. de aanhouding, als beëdigd tolk in het register ingeschreven heeft gestaan.

Van de tweede tolk is geen naam of registratienummer opgenomen in het proces-verbaal. Een controle is dus niet mogelijk.

Beoordeling

De Nationale ombudsman vindt het belangrijk dat de overheid een burger in de gelegenheid stelt om zijn procedurele rechten te kunnen benutten. Dit brengt onder meer met zich mee dat de communicatie met een burger in juridische procedures in een voor hem begrijpelijke taal dient te geschieden. Om ervoor zorg te dragen dat dit goed en zorgvuldig gebeurt, heeft de wetgever bepaald dat bepaalde instanties, zoals de politie, verplicht zijn om gebruik te maken van de diensten van een beëdigde tolk of vertaler, omdat deze aan bepaalde kwaliteitseisen voldoen. Alleen in spoedeisende gevallen kan gemotiveerd worden afgeweken. De Nationale ombudsman verwacht dat de politie zich van deze regel bewust is en zich ervan vergewist dat zij daadwerkelijk met een beëdigde tolk of vertaler van doen heeft. In het geval geen beëdigde tolk beschikbaar is, zal zorgvuldig moeten worden afgewogen of sprake is van dusdanige spoed dat niet op een beëdigde tolk gewacht kan worden, als deze wel in het Register voorkomt. Indien de politie besluit tot inschakeling van een niet-beëdigde tolk, moet zij zich ervan bewust zijn dat dit extra handelingen met zich meebrengt, zoals de verantwoording in het proces-verbaal en het in sommige gevallen overleggen van de VOG.

De informatie die naar voren is gekomen tijdens de interne klachtprocedure bij de politie laat zien dat bij de politie de onjuiste overtuiging bestaat dat Concorde alleen gebruik maakt van beëdigde tolken. Dat verklaart de terughoudendheid bij politieambtenaren om een ingeschakelde tolk te vragen of deze beëdigd is, terwijl deze vraag wel op zijn plaats is.

In deze zaak was de tolk die tolkte tijdens de voorgeleiding i.v.m. de aanhouding op dat moment beëdigd.

De onderzochte gedraging is ten aanzien van dit klachtonderdeel dan ook behoorlijk.

De tolk die tijdens de voorgeleiding i.v.m. de inverzekeringstelling heeft getolkt, staat niet vermeld in het proces-verbaal. De betrokken ambtenaar heeft daarnaast bij de tolk geen navraag gedaan of deze beëdigd was. De Nationale ombudsman acht het onzorgvuldig dat deze informatie niet is opgenomen en is nagevraagd. Dit betekent namelijk dat op dit moment niet meer is na te gaan of deze tolk in het Register ingeschreven staat of heeft gestaan als (al dan niet) beëdigd tolk. Ondanks het feit dat er een mogelijkheid is dat de tolk daadwerkelijk beëdigd was, acht de Nationale ombudsman deze gedraging toch niet behoorlijk, omdat deze duidelijkheid er wel was geweest als op de juiste manier was gehandeld en dat is de politie aan te rekenen.

Gelet op het bovenstaande acht de Nationale ombudsman de onderzochte gedraging ten aanzien van dit klachtonderdeel niet behoorlijk.

De Nationale ombudsman heeft met instemming kennisgenomen van het voornemen van de Nationale politie om bij de nieuwe aanbestedingen aandacht te vragen voor het belang van het leveren van beëdigde tolken en vertalers. Ook heeft de Nationale politie ervoor zorggedragen dat dit onderwerp bij alle betrokkenen onder de aandacht is gebracht.

Het recht op consultatiebijstand voorafgaand aan de voorgeleiding (de heer N.)

Klacht

De heer N. klaagt erover dat hij voorafgaand aan zijn voorgeleiding aan de hulpofficier van justitie niet in de gelegenheid is gesteld om een advocaat te consulteren.

Uit het proces-verbaal blijkt het volgende

Uit het proces-verbaal van voorgeleiding i.v.m. aanhouding staat dat aan de verdachte na de aanhouding is meegedeeld dat hij kosteloos recht heeft op consultatiebijstand door een advocaat voor aanvang van het verhoor. Ook staat in het proces-verbaal dat de heer N. een gekozen advocaat wilde consulteren. Dit is de heer mr. P.D. Popescu.

Beoordeling

Deze klacht mist feitelijke grondslag, omdat uit het proces-verbaal blijkt dat de heer N. heeft verzocht om consultatiebijstand van zijn huidige advocaat.

CONCLUSIE

De klacht over de onderzochte gedraging van de politiechef van de regionale eenheid Oost-Brabant is

Niet gegrond ten aanzien van:

- het boeien van de heer C., de heer Pe. en de heer Po.;
- het tegenwerpen van bezwaren tegen het in kennisstellen van derden over de insluiting tijdens de inverzekeringstelling en voorlopige hechtenis;
- het zelf in kennis mogen stellen van derden over de insluiting;
- het geen gebruik maken van een beëdigde tolk tijdens de voorgeleiding voor de aanhouding;
- het geen gebruik mogen maken van consultatiebijstand.

Gegrond ten aanzien van:

- het boeien van de heer N., wegens het niet voldoende respecteren van het recht op onaantastbaarheid van het lichaam;
- het niet informeren van derden over de insluiting, wegens schending van het vereiste van goede informatieverstrekking;
- het niet kenbaar maken van bezwaren tegen het informeren van derden over de insluiting, wegens schending van het vereiste van goede motivering;
- het niet overhandigen van een vertaling van het bevel tot inverzekeringstelling, wegens schending van het vereiste van goede informatieverstrekking;
- het geen gebruik maken van een beëdigde tolk tijdens de voorgeleiding voor de inverzekeringstelling, wegens schending van het vereiste van fair play.

De Nationale ombudsman,

Reinier van Zutphen

OVERZICHT OORDELEN NATIONALE OMBUDSMAN

Handboeiengebruik

Op grond van artikel 22 van de Ambtsinstructie mag de politie ten behoeve van het vervoer handboeien aanleggen als er sprake is van gevaar voor vlucht of voor personen. Of daarvan sprake is, zal een afweging zijn die de politieambtenaar ter plaatse maakt en waarbij deze alle omstandigheden t.a.v. de situatie en de persoon meeneemt. Een algemeen bekend beeld bij de politie ten aanzien van vluchtgedrag van bepaalde groepen verdachten, mag dus geen aanleiding zijn om zonder individuele beoordeling over te gaan tot het aanleggen van handboeien. Bij die afweging spelen diverse aspecten een rol die in onderling verband het boeien kunnen rechtvaardigen. Zo kunnen het gedrag voorafgaand en tijdens de aanhouding, de locatie en de eventuele assistentie van collega's meewegen in de beslissing. Te denken valt aan het vluchten voor een beveiligder of een politieambtenaar; het niet stil blijven staan; het onderling spreken op verhitte wijze in een onbekende taal; het aantal politieambtenaren tegenover het aantal verdachten en de snelheid waarmee assistentie ter plaatse kan komen.

Recht om een derde in kennis te stellen

In artikel 27 van de Ambtsinstructie is geregeld dat de politie een derde zo spoedig mogelijk informeert over de insluiting van een verdachte. De Nationale ombudsman vindt dat de politie een ingeslotene hierover actief moet informeren. Dat kan ook door het uitreiken van de 'Salduz'-folder. De politie hoeft de ingeslotene niet in de gelegenheid te stellen om zelf te bellen. Het informeren van een derde is niet nodig als dat het strafrechtelijk onderzoek schaadt. Als van dergelijke bezwaren sprake is, moet de politie de reden goed motiveren. Het tegenwerpen van dit bezwaar mag zowel tijdens de eerste zes uur van ophouden, de in verzekeringstelling als de voorlopige hechtenis.

Bevel tot inverzekeringstelling

Volgens artikel 59 van het Wetboek van Strafvordering moet de politie een verdachte van de inverzekeringstelling een afschrift overhandigen. Als deze de Nederlandse taal onvoldoende beheerst, moet dit bevel tot inverzekeringstelling zijn vertaald. Ook als via de tolk of de advocaat mondeling is uitgelegd wat de reden is dat de verdachte in verzekering wordt gesteld, zal de politie het (vertaalde) bevel toch moeten overhandigen.

Gebruik beëdigde tolk

In artikel 28 van de Wet beëdigde tolken en vertalers staat dat de politie verplicht is gebruik te maken van beëdigde tolken en vertalers. Daarvan mag de politie alleen in spoedeisende gevallen afwijken. De politie zal dan de afweging moeten maken of sprake is van dusdanige spoed dat niet met het verhoor gewacht kan worden tot een beëdigde tolk beschikbaar is. Wanneer het verhoor plaatsvindt zonder tussenkomst van een beëdigde tolk, zal de politie in het proces-verbaal moeten motiveren waarom zij hiertoe is overgegaan. Wanneer de tolk ook niet op de Uitwijkljst staat, zal deze een recente VOG aan de politie moeten overleggen. Omdat in de praktijk blijkt dat het gecontracteerde tolkenbureau niet altijd een beëdigde tolk zal kunnen leveren, zal de politie zich ervan moeten vergewissen dat zij daadwerkelijk met een beëdigde tolk van doen heeft.

ACHTERGROND

Handboeiengebruik

Artikel 11 Grondwet

Ieder heeft, behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen, recht op onaantastbaarheid van zijn lichaam.

Artikel 8 Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens

1. Een ieder heeft recht op respect voor zijn privé leven, zijn familie- en gezinsleven, zijn woning en zijn correspondentie.
2. Geen inmenging van enig openbaar gezag is toegestaan in de uitoefening van dit recht, dan voor zover bij de wet is voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk is in het belang van de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of het economisch welzijn van het land, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen.

Artikel 22 Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke marechaussee en de buitengewoon opsporingsambtenaar

1. De ambtenaar kan een persoon die rechtens van zijn vrijheid is beroofd, ten behoeve van het vervoer handboeien aanleggen.
2. De maatregel, bedoeld in het eerste lid, kan slechts worden getroffen, indien de feiten of omstandigheden dit redelijkerwijs vereisen met het oog op gevaar voor ontvluchting, dan wel met het oog op gevaar voor de veiligheid of het leven van de persoon die rechtens van zijn vrijheid is beroofd, van de ambtenaar of van derden.
3. De in het tweede lid bedoelde feiten of omstandigheden kunnen slechts gelegen zijn in:
 - a. de persoon die rechtens van zijn vrijheid is beroofd, of
 - b. de aard van het strafbare feit op grond waarvan de vrijheidsbeneming heeft plaatsgevonden, één en ander in samenhang met de wijze waarop en de situatie waarin het vervoer plaatsvindt.

Mobiel banditisme

Publicatie van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) van 7 december 2016, Over grenzen op dievenpad; een onderzoek naar de facilitering van mobiele bendes (Cahier 2016-8) p. 15.

In 2010 is in Europees verband een gemeenschappelijke definitie van het fenomeen "mobiel banditisme" opgesteld die de Nederlandse overheid heeft overgenomen (2011,

Kamerstukken 28 684, nr 301). De Europese definitie luidt als volgt: "Een mobiele (rondtrekkende) dadergroep is een vereniging van daders die zich stelselmatig verrijken middels vermogenscriminaliteit of fraude (bijvoorbeeld diefstal, inbraak in woningen of andere gebouwen, georganiseerde winkeldiefstal, zakkenrollen, ladingdiefstal, metaaldiefstal, diefstal op bouwplaatsen en fraude met geldautomaten (skimming)), een breed scala aan operaties uitvoeren en internationaal actief zijn." (Raad van de Europese Unie, 2010).

Recht om een derde in kennis te stellen

Artikel 27 Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke marechaussee en de buitengewoon opsporingsambtenaar

1. Voor zover het bij of krachtens het Wetboek van Strafvordering bepaalde zich hiertegen niet verzet stelt de ambtenaar een familielid of een huisgenoot van een ingeslotene zo spoedig mogelijk op de hoogte van de insluiting. In het geval de ingeslotene minderjarig is, doet hij dit uit eigen beweging, indien de ingeslotene meerderjarig is, doet hij dit slechts op verzoek van de ingeslotene.
2. Indien de omstandigheden de uitvoering van het eerste lid niet toelaten bij een ingeslotene die geen ingezetene is, wordt de ambassade of het consulaat van het land waarin de ingeslotene ingezetene is, op de hoogte gesteld van de insluiting.

Nota van Toelichting bij de Ambtsinstructie (Staatsblad 1994, 275)

Artikel 27

Het is van belang dat familie of huisgenoten op de hoogte worden gesteld van de verblijfplaats van de ingeslotene, zeker wanneer dit een minderjarige betreft, om een zekere ongerustheid weg te nemen. [...] Indien de desbetreffende persoon is ingesloten op een strafvorderlijke titel zal eerst in dat kader moeten worden bezien of contact met de buitenwereld niet strijdig is met het belang van het strafrechtelijk onderzoek. Het Wetboek van Sv bepaalt in artikel 62 dat in het kader van het onderzoek maatregelen kunnen worden getroffen. Het strafrechtelijk onderzoek zou in gevaar kunnen worden gebracht door het verstrekken van de in dit artikel genoemde informatie over de verblijfsplaats van betrokkene. Voor een dergelijk geval kan op grond van genoemd artikel 62 worden bepaald dat het op de hoogte stellen van een familielid of een huisgenoot niet is toegestaan. [...]

Wetboek van Strafvordering (Sv)

Artikel 62, lid 1, zoals dat luidde ten tijde van de gedraging

De in verzekering gestelde verdachte wordt aan geen andere beperkingen onderworpen dan die in het belang van het onderzoek of in het belang der orde volstrekt noodzakelijk zijn.

Artikel 76, zoals dat luidde ten tijde van de gedraging

In geval van voorlopige hechtenis zijn de artikelen 62 en 62a van overeenkomstige toepassing.

Overige wet- en regelgeving (waarnaar advocaat verwijst)

De Resolutie van de Raad van de Europese Unie van 30 november 2009, over een routekaart ter versterking van de procedurele rechten van verdachten en beklaagden in strafprocedures, heeft naar zijn aard geen rechtsgevolg.

De Richtlijnen 2012/13/EU en 2013/48/EU hadden in maart en april 2014 geen rechtstreekse werking en waren nog niet geïmplementeerd.

Richtlijn 2012/13/EU kreeg eerst op 2 juni 2014 rechtstreekse werking (zie artikel 11, lid 1 van die Richtlijn) en is op 1 januari 2015 geïmplementeerd (zie artikel 3 van het Besluit van 18 november 2014, houdende regels inzake de schriftelijke mededeling van rechten ten behoeve van aangehouden verdachten). Vanaf dat moment is het recht om een derde in kennis te stellen, alsmede het recht op informatie hierover, neergelegd in artikel 27c, lid 3, aanhef en onder g van het Wetboek van Strafvordering, artikel 1, aanhef en onder a van het Besluit mededeling van rechten in strafzaken, en artikel 27 van de Ambtsinstructie.

De implementatietermijn van Richtlijn 2013/48/EU loopt op 27 november 2016 af (zie artikel 15, lid 1, van die Richtlijn), zodat die Richtlijn geen rechtstreekse werking heeft. Op 31 mei 2016 is het wetsvoorstel ter implementatie van deze Richtlijn (34157) door de Tweede Kamer aangenomen.

Het vertalen van het bevel tot inverzekeringstelling

Artikel 59, lid 7 Wetboek van Strafvordering

Indien de verdachte de Nederlandse taal niet of onvoldoende beheerst, wordt hem zo spoedig mogelijk in een voor hem begrijpelijke taal schriftelijk mededeling gedaan van het strafbare feit ten aanzien waarvan de verdenking is gerezen, de grond voor uitvaardiging en de geldigheidsduur van het bevel.

Tekst & Commentaar bij artikel 59, lid 7 Sv

De verplichting van lid 7 om een vertaling van het bevel IVS uit te reiken aan een verdachte die het Nederlands onvoldoende beheerst (wet van 28 februari 2013, Stb. 85, i.w.tr. op 1 oktober 2013), is een uitvloeisel van Richtlijn 2010/64/EU, PbEU L 280) betreffende het recht op vertolking en vertaling in strafprocedures. Die richtlijn stelt niet dwingend de eis van een vertaling in de moedertaal van de verdachte; vertaling in een

andere taal die hij voldoende beheerst, is voldoende (HR 18 februari 2014, NJ 2014/164, onder verwijzing naar Kamerstukken II 2011/12, 33355, 3, p. 3).

Het gebruik van een niet-beëdigde tolk

Wet beëdigde tolken en vertalers (Wbtv)

Artikel 2, lid 3

Onze Minister kan een lijst houden waarop de gegevens worden bijgehouden van tolken en vertalers die beschikken over een recente verklaring omtrent het gedrag en die wegens het ontbreken van opleidingen of het ontbreken van onafhankelijke deskundigen die de kennis kunnen toetsen, niet kunnen aantonen te beschikken over de vereiste competenties taalvaardigheid in de bron- of de doeltaal of kennis van de cultuur van het land of gebied van de bron- of doeltaal. Onze Minister kan een instelling aanwijzen die deze lijst bijhoudt.

Artikel 28

1. De volgende diensten en instanties maken in het kader van het strafrecht en het vreemdelingenrecht uitsluitend gebruik van beëdigde tolken of vertalers:

[...]

e. de politie;

[...]

3. In afwijking van het eerste en tweede lid kan gebruik worden gemaakt van een tolk die geen beëdigde tolk is of van een vertaler die geen beëdigde vertaler is indien wegens de vereiste spoed een ingeschrevene in het register niet tijdig beschikbaar is of indien het register voor de desbetreffende bron- of doeltaal dan wel bron- of doeltalen geen ingeschrevene bevat.

4. Indien van het eerste of tweede lid wordt afgeweken wordt dit met redenen omkleed schriftelijk vastgelegd. Ingeval geen sprake is van spoedeisende inzet van een tolk of vertaler, dient deze voorafgaand aan zijn inzet een recente verklaring omtrent het gedrag dan wel een integriteitsverklaring over te leggen. Indien het vanwege de spoedeisendheid niet mogelijk is voorafgaand aan de inzet een verklaring omtrent het gedrag over te leggen geschiedt dit na de inzet. De artikelen 29 en 32 zijn van overeenkomstige toepassing op een tolk of vertaler als bedoeld in het derde lid.

Artikel 6 van het Besluit Uitwijkljst Wbtv

Een tolk of vertaler kan op de Uitwijkljst worden geplaatst als hij wegens het ontbreken van opleidingen en het ontbreken van onafhankelijke deskundigen die de kennis kunnen toetsen, niet kan aantonen te beschikken over de vereiste competenties taalvaardigheid in de bron- of doeltaal en kennis van de cultuur van het land of gebied van de bron- of doeltaal. [...]

Informatie op de website van Concorde

Omdat het merendeel van de consecutieve tolkdiensten worden uitgevoerd voor rechtbanken en andere rechtsinstanties zoals de Politie worden bij deze tolkdiensten voor zover mogelijk beëdigde tolken ingezet. Sinds op 1 januari 2009 de Wet beëdigde tolken en vertalers in werking trad, moeten tolken die dienst doen bij een afnemer uit het domein van justitie en politie in het kader van straf- en vreemdelingenrecht zijn opgenomen in het Register beëdigde tolken en vertalers (Rbtv). Indien er geen beëdigd tolk voor een taal beschikbaar is, kan er worden uitgeweken naar tolken op de Uitwijkljst.

Tolken die in het Rbtv zijn ingeschreven voldoen aan de eisen van het Bureau btv. Tolken die niet in het Rbtv zijn geregistreerd, hebben voordat zij in onze database zijn opgenomen, een strenge beoordeling ondergaan.